

ASKIMS SÖDRA KYRKOGRÅRD

Askims kyrka, Göteborg

Välkommen till Askims kyrkogård!

Här vilar en mängd personer som levt sina liv här före oss i Askim. Personer som också de levt sina liv i gränslandet mellan havet och skogsområdena. När man kommer till kyrkogårdar, kan där ibland stå vid ingången. ”Här är de dödas vilostad, här är himmelens port”. En tanke och en tro som inte endast handlar om det som varit, utan även om hoppet om det som ska komma.

Jag vill framföra ett stort tack till kyrkoherde emeritus Torgny Erling och Inga Axman, Askims hembygdsförening, för deras sammanställning av de gravar som i förstone fångar uppmärksamheten på Askims södra kyrkogård. Det är viktigt att få dela minnen och kunskapen om de som varit med och burit upp livet på olika sätt. När man tänker vidare, väcks nyfikenheten på alla som inte får utrymme att nämnas i den här skriften. När du läser detta hoppas jag att du kanske kan finna inspiration att dela din berättelse.

Med hopp om en god stunds vandring bland gravarna vid himmelens port!

Eric Muhl,
Kyrkoherde i Askims församling.

Historia

Kyrkogården invigdes 1896, 17 år efter att Askims kyrka uppfördes. Askims södra kyrkogård är en av flera kyrkogårdar i Göteborg, som är belägen runt en kyrka. Kyrkogården var initialt indelad efter de 32 hemmanen, som fanns i den dåvarande församlingen. År 1912 gjordes en ny kvartersindelning med gångar och gravarna skulle fortsättningsvis ordnas i linjer. Kyrkogården delades då in i fem kvarter för kistgravar samt en urnlund. Den utvidgades på 1930-talet åt väster med urngravar i terrasser. År 1931 renoverades den östra kyrkogårdsmuren som vetter mot Särövägen. Nedanför kyrkan, åt nordväst, uppfördes 1951 ett bårhus. På kyrkogården finns 30 kulturminnesgravar, som ska bevaras för framtiden. De äldsta gravarna som finns kvar är från slutet av 1800-talet. Den 27 augusti 2017 invigdes askgravlunden som ett resultat av ett gott samarbete mellan Askims församling och Kyrkogårdsförvaltningen i Göteborg

Rundvandring

Inför döden blir vi alla lika, kända eller okända, lärd eller olärd, högaktad eller ringaktad. Gravstenens utseende kan vara mycket olika, en reslig minnesstod eller ett enkelt kors. En rundvandring bland gravarna på den vackra kyrkogården väcker minnen från svunna tider och påminner om människor som verkat i Askim med olika gåvor till gagn för andra och för bygdens utveckling. Vi kan bara stanna vid några av dem.

Om vi börjar vandringen på den östra sidan av kyrkan, en rofylld plats skuggad av höga ekar, finner vi nära det nya staketet mot askgravlunden en hög gravsten med namnet.

Carl P Olsson

Kvarter 2 Gravplats 87

Arne Olsson

Kvarter 2 Gravplats 91

Han var hemmansägare från Otterbäck och klockare i Askims församling när den nya kyrkan byggdes. Hans farfar och far var också klockare. Flera av hans släktingar har fått sina gravar på

samma plats, bland dem Arne Olsson, som var kyrkvaktmästare till 1962, då han omkom genom drunkning.

N.A. Niclasson

Kvarter 2 Gravplats 78

På andra sidan gången strax intill staketet finns tre gjutjärnskors, som markerar några av de äldsta **kulturgravarna** på kyrkogården. Han var hemmansägaren och bosatt på Ambjörnhagen, där den nya kyrkogården nu ligger, och avled år 1900.

Anders Tobiasson

Kvarter 2 Gravplats 83

På samma gravfält, som fått nummer två, finns fyra kulturgravar, som sköts av kyrkogårdsförvaltningen. En hög gravsten alldeles i närheten har rests för hemmansägaren och donatorn, den näst siste bonden som var bosatt på Stora Amundön. 1899 flyttade han till Lindås ålderdomshem tillsammans med sin häst. Det finns en fond som heter Anders Tobiassons donationsfond, från vilken ”behövande i Askim för lindrande av sjukdom och nöd” kan få utdelning.

Anna och Carl Jonsson

Kvarter 2 gravplats 80

Den näst äldsta gravan på Askims södra kyrkogård är från år 1883 och tillhörde: Anna och Carl Jonsson från Pilegården, Askim. Graven finns inte kvar där är nu gräsmatta

Ivar Pålsson

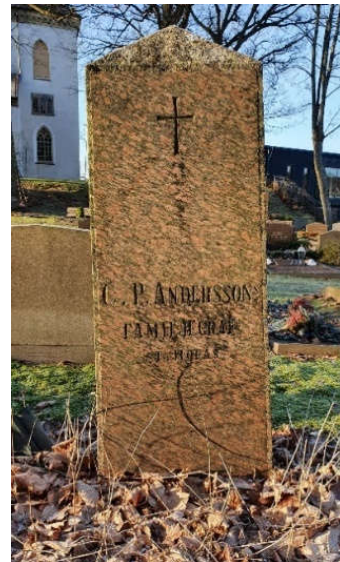
Kvarter 2 Gravplats 71

Han var hemmansägare i Stora Årekärr, Billdal. Ledamot av kyrkorådet och kyrkofullmäktige, samt kyrkvård. Han hade ett stort engagemang för kyrkan och gudstjänsterna.

Sture Nordenberg
Kvarter 2 Gravplats 36

Strax intill dessa gravar finner vi också gravplatsen för Sture Nordenberg. Han var kyrkvaktmästare och hade också ansvar för kyrkogården till 1974, då Askims församling kom att ingå i Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Lars och Petronella Person
Kvarter 2 Gravplats 34

Om vi vandrar vidare längs den andra gången närmast stenmuren, finner vi de två övriga *kulturgravarna* på samma fält. Den första finns på vänster hand och är märkt med ett vackert fristående sten kors. Den är en av de äldsta markerade gravarna på kyrkogården. Det är en familjegrav för Lars och Petronella Persson, sjöman från "Hult eller Åsen"

Petter och Sofia Andersson
Kvarter 2 Gravplats 17

De hade hemmanet Stora Hovås och de ställde mark till förfogande, till ett förmånligt pris, för att där bygga Askims kyrka.

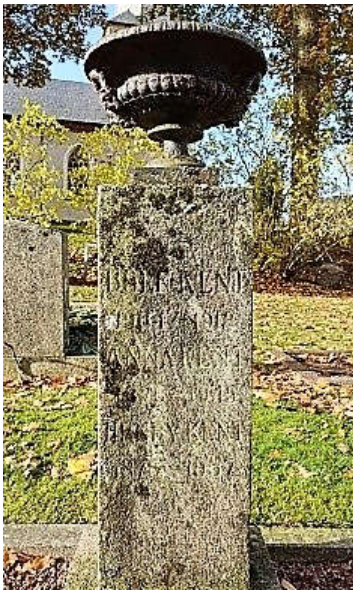
Petter och Sofia hade åtta pojkar "Hovåspojkarna". De bodde på gården, som fanns där gamla församlingshemmet är.

Henry Kent

Kvarter 2 Gravplats 52

På höger sida finns den andra **kulturgraven**. På gravstenen, som har försetts med en stor skål av gjutjärn, står namnet Henry Kent. Han bodde i Billdal och var med om att bygga Säröbanan, där han senare också arbetade som stins och stationsinspektör.

Albertina Petersson Arne och Signe Hansson

Kvarter 2 Gravplats 10

Intressant är att redan år 1872 fanns det en grav på Askims södra kyrkogård. Detta var fyra år innan Askims gamla kyrka på Kyrkåsen brann år 1876, och fem år innan den nya kyrkan i Hovås började att byggas 1877. Albertina Petersson från Kopparkärret Stora Skintebo begravdes där den 19 juli år 1872, så redan då måste det ha varit bestämt att den nya kyrkan skulle byggas i Hovås. Fler familjemedlemmar till Albertina Petersson har fått sin grav här. Detta är den äldsta graven på kyrkogården.

År 1999 fick graven nya gravrättsinnehavare. Då gravsattes Arne Hansson och senare även hans fru Signe. Arne var aktiv i Askims Hembygdsförening under många år. Han hade ett stort engagemang i föreningen och en gedigen kunskap om Askimsbygden.

Carl Johan Sandberg Carl Ivar och Olivia Sandberg

Kvarter 2 Gravplats 28

Han var initiativtagare till att Askim fick sin första skola, Sandås gamla skola, som han även skänkte mark till. I samma grav finns sonen hemmansägare Carl Ivar Sandberg med hustru Olivia. Carl var ledamot av kyrkorådet och kyrkofullmäktige.

Bengt Bengtsson

Kvarter 2 Gravplats 23

Alldeles till höger om ingången till kyrkogården finns en familjegrav med en modern gravsten. Här har en av vår stads kända företagare fått sin gravplats. Bengt Bengtsson övertog sin fars firma och bildade senare det framgångsrika företaget SIBA. Han var bosatt på Fjordvägen, Hovås och dog 2018, 77 år gammal.

Conrad Olsson

Kvarter 3 Gravplats 16

Han var hemmansägare på Hult krokegård i Askim. Gården kallades för "Nämndemans". Conrad Olsson som var en välkänd askimsbo var ordförande i Askims kommunfullmäktige. Han var den förste som hade bil i Hults by. Hans Victoriatrilla, som är bevarad, finns att se hos Askims hembygdsförening. 2001 fick han en väg uppkallad efter sig, Conrad Olssons väg.

Ruth och Sven Vallin

Systrarna Tyra och Ingegärd Vallin

Kvarter 3 Gravplats 23

På gravfält nummer tre i närheten av sakristian och nära trappan finns gravplats för Ruth och Sven Vallin. Sven som var bokhållare/ kontorschef, bodde med sin familj i villan Berghem i Skintebo, Billdal. De hade söndagskola i sitt hem några år ca 1908 – 1909. Han hade också folkbibliotek för allmänheten i hemmet. Det flyttades till kommunalhuset i Hovås när det byggdes 1928. Systrarna Tyra Vallin och Ingegärd Vallin bodde kvar i föräldrahemmet i Skintebo. De var mycket engagerade i församlingslivet. De ansvarade för den kyrkliga syföreningen, som anordnade försäljningar för att understödja församlingshemmet och den verksamhet som ägde rum där. De donerade också medel till ungdomsarbetet. Tyra Vallin var en period ordförande i kommunalfullmäktige.

Carl Olsson
Kvarter Gravplats 110

August Hansson
Kvarter 1 Gravplats 107

Till höger om den södra ingången till kyrkogården finns gravfält nummer ett. Där finner vi också på den tredje gravlängden två *kulturgravar*, båda med höga gravstenar. Närmast gången har Carl Olsson från Hylte fått sin familjegrav och längre ner August Hansson från Lilla Hovås. Han avled 1885 och fick sin gravplats, innan kyrkogården ännu var invigd 1896. Denna grav är den tredje äldsta graven på kyrkogården

Emma Pettersson
Kvarter 1 Gravplats 96

”Emma skänkte den 16 oktober 1931 kronor 400 för inköp av en ljuskrona till Askims kyrkas kor till minne av kyrkans 50-årsdag. En avbildning av den gamla på den gamla kyrkan räddade kronan utfördes för detta belopp och hänger nu tillsammans med denna i kyrkans kor. Båda upphängdes där Adventssöndagen 1931. Gud välsigne den goda gärningen amen.”

Enligt församlingsbok 1921 – 1933.

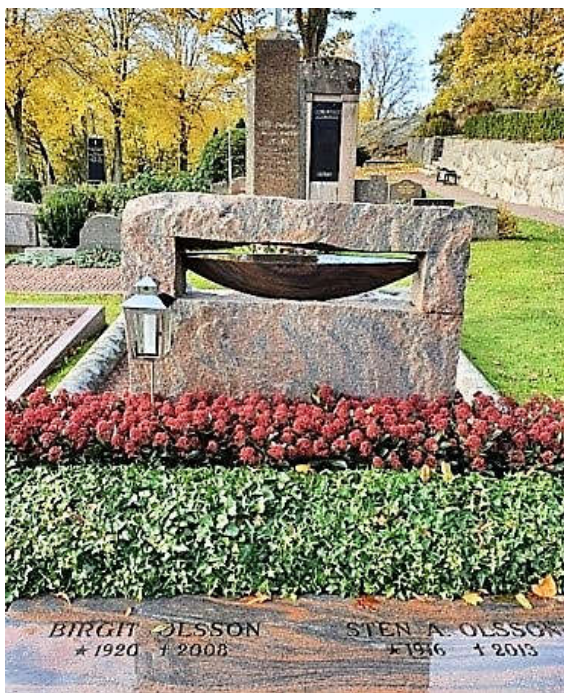
Carl Hansson
Kvarter 1 Gravplats 30

Han var kyrkvärd, ledamot i kyrkorådet och kyrkofullmäktige, ordförande i hästuttagningsnämnden och ledamot i kommunfullmäktige. Hans gård Damsåkern, är fastigheten som ligger söder om gamla församlingshemmet. Nu finns bara boningshuset kvar.

Sten A Olsson
Kvarter 1 Gravplats 73

Två gravlängder längre bort markerar en annan hög gravsten familjegraven för skeppsredaren Sten A Olsson, en av Göteborgs mest kända företagare på 1900-talet. Han var född på Donsö men flyttade senare till Järkholmen. Han grundade Stena Line med fartyg som nu trafikerar flera världshav. Flygeln i Askims kyrka donerade han år 1999. Dog 2013, 96 år gammal.

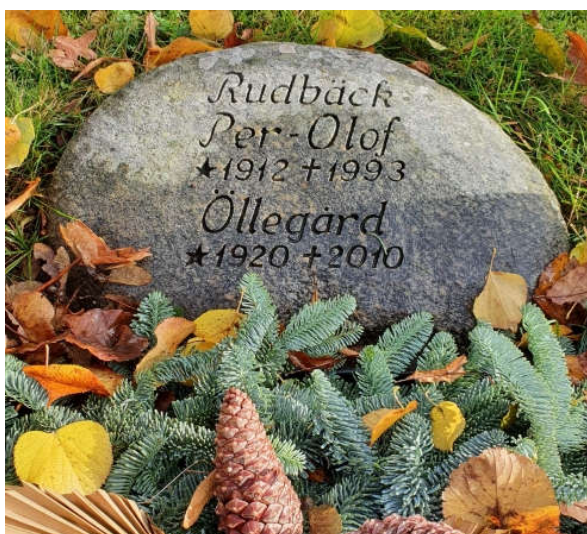
Karl Rydén
Kvarter 4 Gravplats 10

Den sjunde *kulturgraven* ligger på det fält som fått nummer fyra och som ligger på den västra sidan av kyrkan. Här har lantmätare Karl Rydén fått sin grav. Den ligger intill muren och är utmärkt med ett enkelt kors i gjutjärn.

Per-Olof och Öllegård Rudbäck
Kvarter 1 Gravplats 138

På en enkel gravsten inte långt från trappan upp till kyrkan finns namnet Per-Olof och Öllegård Rudbäck. Han var under en period ordförande i Askims kommunnämnd och kyrkvård under många år.

Gunnar Carlsson
Kvarter 5 Gravplats 80

Backen upp till kyrkan är avsedd för urngravar. Där markerar en enkel gravplatta gravplatsen för Gunnar Carlsson. Också han var en känd skeppsredare och vd av företaget Transatlantic, som haft stor betydelse för sjöfarten inte minst under andra världskriget.

Längst bortemot norr och alldeles invid det nya församlingshemmet finns en enkel byggnad för förvaring av kistor inför begravningstjänst och gravsättning. Den byggdes år 1951 och är försedd med samma skiffertak som kyrkan. I byggnaden finns ett märkligt krucifix i trä, tillverkat och skänkt av en församlingsmedlem.

Gerd Erling
Kvarter 2 Gravplats 85

För att sluta cirkeln kan man fortsätta längs med gatan till den nya urngravlunden och via en stabil trätrappa komma tillbaka till den östra sidan av kyrkan med utsikt både över den vackra urngravlunden och det nya moderna församlingshemmet. Vid två nyplanterade lönträd intill staketet finns en gammal träbänk, som inbjuder till vila och meditation. Där finns också en av de nyaste gravarna. Gerd Erling var lågstadielärare på Hovåsskolan och gift med Torgny Erling, kyrkoherde i Askims församling 1980-1991.

Inom synhåll finns nu de tre järnkorsen, som för tankarna till korsen på Golgata kulle, där Jesus blev korsfäst tillsammans med två ogärningsmän. Från hans läppar har vi de trösterika orden: *”Idag skall du vara med mig i paradiset.”* Och det bibelord som oftast citeras vid en begravningsgudstjänst: *”Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör, och den som lever och tror på mig skall aldrig någonsin dö.”* Joh. 11:15

Ej graven oss förskräcker,
den var din bädd också.
Din milda hand oss räcker,
hur djupt vi vila må.
Den dig i livets skiften
har följt skall ock ur griften
upptagas i din famn.

Erik Gustaf Geijer Sv. Ps 150:3

Referenser

Torgny Erling, kyrkoherde emeritus
Inga Axman, Askims Hembygdsförening
Eric Muhl, kyrkoherde
Katarina Evenseth, begravningschef
Sten Olsson, posttjänsteman

Redigering o foto Per-Olov Mattsson
Foto: Torgny Erling och Torbjörn Erling

Tryckt år 2021-12-10 (2:a gången)

Välkommen till Askims kyrka

Kyrkan är öppen varje fredag

Kl. 15.30 till 17.00

Kyrkan öppnas också vid önskemål

Kontakta expeditionen

Tel. 031-731 63 10

